

Prevenција: Zdrav za 5!

Provoditelj: ZZJZ LSŽ

Godina provedbe: 2017

Kratki opis programa

Na području Ličko-senjske županije provodjen je projekt „Zdrav za 5“ u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova. Opći ciljevi projekta bili su: podizanje razine svijesti kod učenika o opasnostima sredstava ovisnosti, jačanje uvjerenja o štetnosti zlouporabe droga i drugih sredstava ovisnosti (droge, alkohol, kocka) te razvijanje kod učenika osjećaja odgovornosti za djela koja su počinjena protivno zakonskim odredbama.

Specifični ciljevi projekta bili su: povećanje razine znanja o štetnosti sredstava ovisnosti (droge, alkohol, kocka), kod učenika potaknuti i razviti vještine kritičkog razmišljanja, sposobnost prepoznavanja rizičnih situacija, poduzeti ih o mogućnostima odabira te kako se oduprijeti vršnjacičkom pritisku konzumiranja sredstva ovisnosti (posebice droge i alkohol) ili igara na sreću, kao i usvajanje znanja o policijskim poslovima i primjeni policijskih ovlasti prema počiniteljima kažnjivih i prekršajnih radnji te upoznavanje učenika sa kazneno-pravnim odredbama, odgovornošću te specifičnostima vezanim uz adolescentsku dob i odrastanje te problematiku ovisnosti. Projekt je obuhvatio učenike 8. razreda osnovne škole te 1. i 2. razreda srednje škole. Učenicima su prisustvovali interaktivnim predavanjima usmjerenima prevenciji ovisnosti.

Sažetak programa

Projekt „Zdrav za 5“ se već godinama kontinuirano provodi kako na razini Republike Hrvatske, tako i na području Ličko-senjske županije. Republika Hrvatska se u posljednjih nekoliko godina suočava s trendom rasta zlouporabe svih sredstava ovisnosti među mladom populacijom. Uz zlouporabu sredstava ovisnosti javljaju se i drugi socijalni problemi; maloljetnička delikvencija, školsko i izvanškolsko nasilje, problem mladih koji ne završavaju školovanje kao i drugi oblici neprihvatljivog ponašanja. No, zlouporabu droga prate i razne zarazne bolesti poput HIV-a, hepatitisa i spolno prenosivih bolesti. Posljedice zlouporabe droge ne ostavljaju svoj trag samo na pojedincu već se ovaj problem može razmatrati kao širi društveni problem. Kako su istraživanja (rezultati su navedeni u izvještaju) pokazala zabrinjavajuće podatke zlouporabe sredstava ovisnosti među mladima u Republici Hrvatskoj, a u usporedbi s njihovim europskim vršnjacima, prepoznata je potreba sustavne edukacije mladih o opasnostima koje proizlaze iz korištenja sredstava ovisnosti, ali isto tako i potrebe razvijanja vještina kritičkog razmišljanja i sposobnosti prepoznavanja rizičnih situacija, te poduzimanju mogućnosti odabira i odupiranja vršnjacičkim pritiscima oko konzumiranja sredstva ovisnosti ili primjerice igara na sreću, te usmjeravanjem mladih ka pozitivnim oblicima zabave i stilovima života (bez opijanja, konzumiranja droga, kockanja i drugo).

Djelatnik ZZJZ LSŽ je tijekom 2017. godine obišao osnovne škole na području Ličko-senjske županije gdje su učenici 8. razreda upoznati s problematikom ovisnosti o alkoholu. U učenicima 1. razreda srednjih škola su bili upoznati s problemom ovisnosti o drogama, dok su se u učenicima 2. razreda upoznavali s problemom kockanja i klađenja.

1. Županije provedbe

Ličko-senjska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 01.01.2017

Datum završetka: 31.1.2017

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Policijska uprava Li ko-senjska

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provo enju istog ili sli nih programa

Mjesto provedbe programa: Li ko-senjska županija

Godina u kojoj se program provodio: 2017.

Broj obuhva enih korisnika: 401

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Preuzeti program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet: : Promocija sigurnosti i javnozdravstvene samosvijesti - SAM

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Škola

9. Rizici i zaštitni imbenici na koje program cilja

Rizici imbenici: - nedovoljna, neto na informiranost o djelovanju

- tolerantni stavovi prema prihvatljivosti korištenja alkohola, droga i kockanju

- nepostojanje ili nedovoljno razvijene vještine za u inkovito suo avanje s pritiskom vršnjaka

- nerazvijeno kriti ko mišljenje (u kontekstu otpornosti na nepovoljne medijske kampanje)

Zaštitni imbenici: - ja anje svijesti o štetnosti i izgradnja kriti kog stava prema konzumaciji alkohola, kla enju i drogama

- tendencija prihva anju zdravih životnih stilova

10. Procjena potreba

Na in provedbe: Prema rezultatima Europskog istraživanja o pušenju, pijenju alkohola, uporabi droga i rizicima imbenicima me u u enicima – ESPAD koje je provedeno tijekom 2011. godine, a u koje je bilo uključeno više od 100.000 mladih u dobi od navršениh 16 godina u 36 europskih zemalja, uključujući i Hrvatsku, mladi u Hrvatskoj su po pušenju cigareta i konzumiranju alkohola iznad europskog prosjeka. Nadalje, 85 % u enika u Hrvatskoj izjavilo je da je pilo alkohol (87 % dječaci i 84 % djevojice), a u posljednjih 30 dana za vrijeme provo enja Istraživanja njih 66 % (71 % dječaka i 61 % djevojica), dok je ekscesivno opijanje (5 ili više pica zaredom) priznalo 59 % dječaka i 48 % djevojica. U svim pokazateljima pijenja alkohola hrvatski su u enici iznad europskog prosjeka. Nedovoljna informiranost mladih o štetnosti utjecaja alkohola i neznanje o nastanku bolesti ukazuju na potrebu sustavnog i cjelovitog provo enja preventivnih programa usmjerenih na podizanje razine znanja i svijesti o ovom problemu kod mladih. Istraživanjima je također utvrđeno da oko 50-60% srednjoškolaca do kraja školovanja dođe u kontakt s nekom vrstom droga. Najčešći razlozi konzumacije koje navode sami adolescenti su znatiželja, zabava te utjecaj vršnjaka. Rezultati navedenog istraživanja (The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs – ESPAD) na uzorku od 5926 dječaka i djevojica u Hrvatskoj pokazuju da je u prosjeku 27 % ispitanika probalo najmanje jedno sredstvo ovisnosti (ne uključujući alkohol i cigarete), a najveći dio u enika koji su ikad uzeli neko drugo sredstvo ovisnosti, uzeo je marihuanu. Nadalje, 21 % dječaka i 16 % djevojica barem jednom u životu probalo je marihuanu, što je malo niže od prosjeka od 23 % za dječake i 17 % za djevojice u ostatku Europe. Bilo koju drugu drogu, osim marihuane i hašiša, probalo je znatno manje u enika (7 %) dok se udisanje ljepila i ostalih otapala, po uсталosti nalazi odmah nakon alkohola, cigareta i marihuane (14 %). Kod dječaka, nakon inhalanata, po uсталosti uzimanja dolazi ecstasy (7 %), a kod djevojica u Hrvatskoj, sedativi (bez liječničkog recepta, 10%). Gotovo 4 % u enika eksperimentira i s amfetaminima dok je ostala sredstva ovisnosti (heroin, kokain, crack, halucinogene gljive i GHB) barem jednom u životu probalo manje od 2 % dječaka i djevojica. Najviše dječaka i djevojica došlo je do svoje prve droge kada je bila dijeljena u grupi prijatelja, a slijedi droga dobivena od prijatelja iste ili mlađe dobi. Dječaci

drogu eše kupuju, dok djevojice do droge eše dolaze u svojoj kući.

Istraživanje Edukacijsko rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu iz 2011. godine pod nazivom „Navike i obilježja kockanja adolescenata u urbanim sredinama RH“ pokazalo je kako je 83% srednjoškolaca barem jednom u životu kockalo te kako se najčešće klade u sportskim kladionicama (19%) te na internetu ali bez novčanog uloga (22,8%). Također je 2014. godine provedeno istraživanje koje je ispitivalo rizik na ponašanja učenika u Ličko-senjskoj županiji. Ovo istraživanje je pokazalo kako mladi u Ličko-senjskoj županiji ne konzumiraju u zabrinjavajućoj mjeri ilegalna sredstva ovisnosti, dok je konzumacija legalnih sredstava ovisnosti, kao što su cigarete i alkohol, vrlo raširena među mladima i zabrinjavajuća. Tako je 23,3% učenika 7. i 8. razreda OŠ probalo cigarete, 45,3% njih je pilo vino barem jednom u životu, a pivo 43,2%. Sve navedeno ukazuje na potrebu sustavnog educiranja mladih o štetnosti zlouporabe droga.

Očekivani rezultati: Informiranost učenika o zakonskim posljedicama zlouporabe droge i drugih sredstava ovisnosti
Znanje o štetnim posljedicama sredstava ovisnosti po zdravlje

Izgradnja pravilnog sustava vrijednosti i stvaranje uvjerenja kako se oduprijeti svijetu droge i drugim sredstvima ovisnosti

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 35

12. Ciljevi programa

Opći: Podizanje razine svijesti kod učenika o opasnostima sredstava ovisnosti

Jačanje uvjerenja o štetnosti zlouporabe droga i drugih sredstava ovisnosti (droge, alkohol, kocka)

Specifični: Povećanje razine znanja o štetnosti sredstava ovisnosti (droge, alkohol, kocka)

Kod učenika potaknuti i razviti vještine kritičkog razmišljanja, sposobnost prepoznavanja rizičnih situacija, poduzeti ih ovisnostima odabira te kako se oduprijeti vršnjačkom pritisku konzumiranja sredstava ovisnosti (posebice droge i alkohol) ili igara na sreću

13. Ciljana skupina

Osnovna škola, Srednja škola

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Korisnici ovoga programa su učenici osmih razreda (dječaci i djevojke u dobi od 14 godina) osnovnih škola Ličko-senjske županije, kao i učenici i učenice 1. i 2. razreda (mladici i djevojke u dobi od 15-16 godina) srednjih škola na području Ličko-senjske županije.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 401

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Predavanje, Medijska kampanja

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i učenika

18. Metoda evaluacije

Projekt "Zdrav za 5" evaluiran je od strane učenika putem online upitnika

19. Evaluatori

Vanjski

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Kako se jedan ciklus projekta "Zdrav za 5" proteže kroz jednu školsku godinu, evaluira se na kraju školske godine. Prema analizi upitnika u prethodnom ciklusu 34,87% učenika procjenjuje da je kroz predavanja steklo nova i korisna znanja o temi, svaki drugi učenik izrazio je želju za ponovnim sudjelovanjem na sličnim predavanjima, a svaki treći i osmihi razreda nakon predavanja promijenio je svoje mišljenje o konzumaciji alkohola (34,79%). Također je gotovo svaki treći i učenik prvih razreda srednje škole promijenio svoje mišljenje o konzumaciji alkohola (31,02%), dok je nešto više od petine učenika drugih razreda srednje škole nakon predavanja promijenilo svoje mišljenje o igrama na sreću i kockanju (21,34%).

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokalnoj razini

Promoviran: da

Sadržaj i tijek kampanje: Emisije o prevenciji ovisnosti u okviru lokalnih radio postaja - Otočac i Senj, informacije o projektnim aktivnostima web stranica Zavoda, promotivni materijali o štetnosti konzumacije alkohola i droga

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK):

Županijsko financiranje (HRK):

Nacionalno financiranje (HRK):

Drugi izvori (HRK):